

Такий характер виробництва-споживання фізкультурно-спортивної послуги значно скорочує шлях від авансування капіталу до отримання прибутку, зменшує час обігу капіталу, підвищує ефективність його використання.

Раніше у підготовці спеціалістів з фізичної культури і спорту економічній освіті не приділялося серйозної уваги.

В попередні роки основні знання економічних основ розвитку фізичної культури і спорту студенти здобували з різних джерел. Як навчальна дисципліна "Економіка фізичної культури і спорту" в інститутах фізичної культури була відсутня. І тільки в середині 90-х років ця дисципліна з'явилася в навчальних програмах ряду ВУЗів фізичного виховання і спорту, наприклад, Українського державного університету фізичного виховання та ін.

Сьогодні не слід розглядати спортивну діяльність серед різноманітних категорій населення - дітей та юнацтва, молоді, працюючого населення, пенсіонерів, інвалідів як єдине ціле. Шкільний, дитячо-юнацький, студентський спорт, масовий спорт, спорт для інвалідів, а також спорт вищих досягнень і професійний спорт, які являються різновидом спортивної діяльності, мають свою специфіку не тільки в організації, управлінні і методиці підготовки спортсменів, але і в економіці їх розвитку. Це обумовлює неоднаковий підхід і до підготовки спеціалістів та вибору стратегії розвитку фізичної культури та спорту в Україні.

ПРОБЛЕМИ НОРМУВАННЯ І ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В СФЕРІ СПОРТУ

ОЛЕКСАНДР БОГОСЛАВЕЦЬ

*Рівненське відділення Вищої школи права при інституті
держави і права ім. В.М. Корецького НАН України*

Правові аспекти в сфері спорту є одними з маловивчених проблем як в правознавстві, так і в межах теорії і соціології спорту. Нормування спортивної діяльності людей можна умовно поділити на:

- ◆ внутрішні – це норми спортивної майстерності, правила проведення спортивних змагань, кваліфікаційні (корпоративні) норми у видах спорту (затверджуються на рівні міністерства або державного комітету, спортивної федерації);
- ◆ зовнішні – це норми адміністративного і кримінального права, які розповсюджуються на сферу спорту, Закон України "Про фізичну культуру і спорт" (затверджуються Верховною Радою – вищим законодавчим органом країни).

Існує точка зору, що значна частина проблем розвитку сучасної системи спорту в Україні пов'язана із недостатньо нерозвинутою його нормативно-правовою базою.

Дійсно, первинний аналіз правової бази вітчизняного спорту показує, що багато його сфер або ще не підлягає правовому нормуванню, або це нормування є недосконалими і не відповідає потребам сьогодення. Наприклад, це стосується юридичної сторони професійного статусу і кар'єри спортсмена. Проблемним є і рівень його соціального захисту у випадках травми або закінчення спортивної кар'єри. Не відпрацьована достатньо правова база масового спорту і рекреації.

Таким чином, розвиток такого напрямку наукового вивчення проблем спорту як правові нормування, регулювання і контроль можна визначити як актуальний, а також і перспективний з точки зору підвищення ефективності управління розвитком даної сфери.

В якості першого етапу вивчення даної проблеми Соціологічна лабораторія Рівненського відділення Вищої школи права підготувала і провела в м. Рівне в квітні-травні 1999 року декілька зондаж-досліджень:

Соціологічне опитування серед:

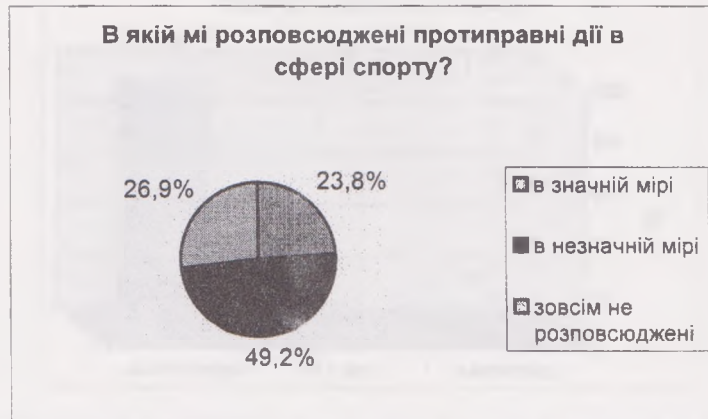
- спортсменів(опитано 70 осіб - представників різних видів спорту, в тому числі, східних одноборств);
- тренерів і викладачів фізичного виховання, як експертів в сфері спорту (опитано 25 чол).

Аналіз результатів цих досліджень дозволяє визначити декілька проблем по даній темі.

Більша половина опитаних зустрічалась з порушенням правил проведення змагань, але це траплялось, як правило, іноді.

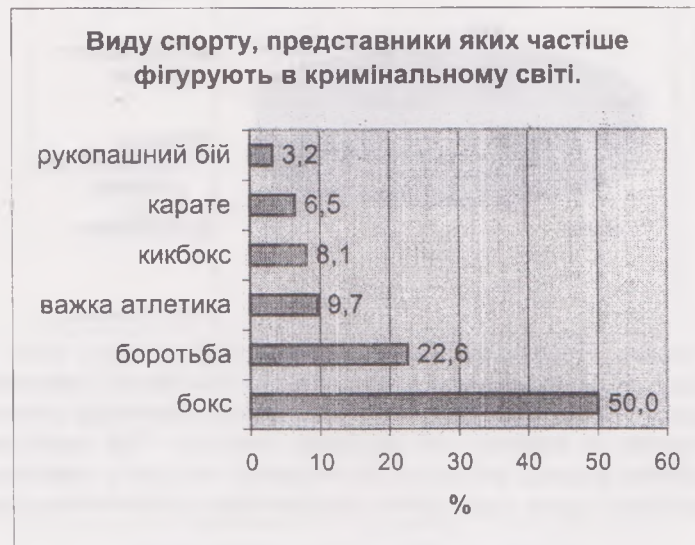
В сфері професійного спорту актуальною є проблема вживання допінгових препаратів з метою покращення процесів відновлення сил організму і досягнення більш високих спортивних результатів. Біля 50 % спортсменів і 90 % експертів негативно оцінюють вживання допінгових препаратів. А 40 % спортсменів та 95 % експертів вважає, що необхідно посилити і вдосконалити допінговий контроль під час змагань. Треба зауважити, що високі норми спортивної кваліфікації, їх зростання стимулює вживання допінгів, а це ставить під загрозу здоров'я спортсмена. В цій сфері спорт найвищий досягнень потребує посилення: наукової експертизи і нормативно-правового контролю з метою встановлення більш оптимального співвідношення між нормами кваліфікації спортивної майстерності і процесом охорони здоров'я спортсмена.

В певній мірі в сфері спорту розповсюджені протиправні, в тому числі, кримінальні форми поведінки (хабарництво, підробка документів, ін.).

Треба зауважити, що посилення в нашому суспільстві тіншової економіки сприяє криміналізації і сфери спорту. Організована злочинність прагне до впливу на спортивні клуби і секції, через їх фінансування та використовує їх в організації злочинної діяльності, що стосується в першу чергу бойових видів спорту. (Див.: Васильєв В.Л. Юридическая психология. Москва, 1998. С. 368.)

Дослідження підтверджують те, що певні види спорту або "постачають" кримінальному світові своїх представників, або виконують прикладну функцію в цій сфері. З точки зору респондентів, до таких видів спорту належать в першу чергу бокс, боротьба і важка атлетика.

Поряд з проблемами правопорушень в сфері спорту не менш важливими є проблеми фінансування і соціального захисту.

Сучасний спорт на певному рівні професійної майстерності (1 дорослий розряд – кандидат в майстри) набуває характеру такої діяльності, яка має значну міру фізичного та соціально-психічного ризику. Це актуалізує необхідність соціальних гарантій, включаючи соціальне страхування даного виду діяльності. Треба зазначити, що український спортсмен в такому аспекті ще недостатньо захищений соціально, оскільки і нормативно-правова база професійного спорту ще недостатньо розвинута і вдосконалена.

Закон України "Про фізичну культуру і спорт" від 24 грудня 1993 року, а також Постанова Кабінету Міністрів "Порядок та умови обов'язкового державного страхування спортсменів вищих категорій" від 31 травня 1995 року обумовлюють необхідність укладання контрактів і угод, страхування життя і здоров'я спортсменів професійного рівня (спортсменів збірних команд України) (Див.: Збірник основних нормативних документів Державного комітету України з фізичної культури і спорту. К., 1998. С. 5-18, 35-39.). Що стосується спортсменів рівня кандидата в майстри спорту або майстра спорту, то вони практично не "охоплені" цими правовими документами

Опитування спортсменів і експертів – тренерів, інструкторів, викладачів. в сфері спорту дозволяють підтвердити цей висновок про ще недостатній рівень соціальної застрахованості українського спортсмена.

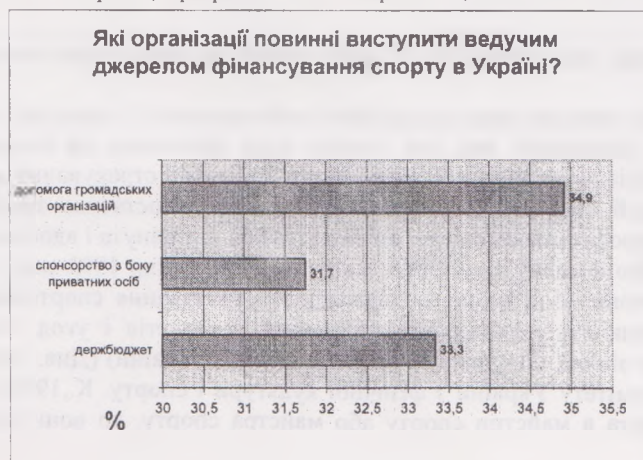

На питання "Хто повинен виступити ініціатором підвищення соціальної захищеності спортсмена?" відповіді респондентів розподілились наступним чином:

Проблемою сучасного спорту виступає проблема недостатнього його фінансування, погіршення матеріально-технічної бази, що серйозно впливає на результати спортивної діяльності.

Фінансування спорту одночасно виступає і реалізацією соціальних гарантій професійної спортивної діяльності. Але спонсорство не вирішує цієї проблеми повністю. Тут необхідні законодавчі ініціатива і прийняття політико-правових рішень, націлених на створення надійного правового фундаменту соціального захисту спортсменів у випадках травм, професійних захворювань, закінчення спортивної кар'єри.

Можна зробити загальний висновок про необхідність подальшого і більш глибокого вивчення нормативної і правової бази сучасної системи спорту. Розвиток правових засад сфери спорту може зробити соціальний контроль за її розвитком з боку суспільства більш оптимальним та ефективним.